

Yrjö Myllylä

Pohjoinen, suurvallat ja Suomi

Suurvaltojen mielenkiinto pohjoiseen kasvaa. Kiinnostukseen vaikuttavia tekijöitä ovat Neuvostoliiton hajoaminen, maailmantalouden kasvu ja ilmastonmuutos.

Neuvostoliiton hajoaminen ja sen eteläisten öljyntuottajavaltioiden itsenäistyminen lisäsivät pohjoisen eli Luoteis-Venäjän ja Siperian suhteellista merkitystä Venäjän öljyn- ja kaasuntuotannossa.

Venäjän geopoliittiset vaihtoehdot ovat vähissä. Suomenlahden rooli on keskeinen maan hakiessa uusia kilpailukykyisiä reittejä. Itämeri on Venäjän pohjoisten luonnonvarojen tärkein portti Eurooppaan, ja Koiviston satama on Venäjän suurin yksittäinen öljynvientisatama. Vuosikymmeniä vanha öljy- ja kaasuputkisto on uusittava, ja uudistuksia jouduttavat energian siirtokustannuskiistat.

Venäjän geopoliittinen ja geokominen painopiste siirtyy lähivuosikymmeninä kohti Jäämeren ja arktista aluetta. Murmansk muodostaa Luoteis-Venäjällä ainoan valtameriyhteyden, joka on ympäri vuoden sulana, ja sieltä on lyhyt matka keskeisille markkina-alueille mm. Yhdysvaltoihin ja Aasiaan. Murmanskin alueesta on tulossa merkittävä öljy- ja kaasuteollisuuden sekä logistiikan solmukohta. Kehitys ja sen vauhti riippuvat pitkälti maailmantalouden kehityksestä ja Venäjän valtion politiikasta.

Myös muiden suurten valtioiden kiin-

nostus pohjoiseen on lisääntynyt maailmantalouden kasvaneen energiantarpeen myötä sekä nykyisten öljy- ja kaasukenttien varantojen ehtyessä. Vuonna 2008 Yhdysvallat ilmoitti haluavansa olla tiiviisti mukana arktisen alueen kehityksessä. Myös Norja päivitti pohjoisen strategiansa vuonna 2008 ja ilmoitti siirtävänsä puolustusvoimiensa painopistettä pohjoiseen. Kanadan hallitus päätti arktisesta strategiastaan vuonna 2008. Kiina on jo arktisen alueen öljynostaja.

Kohonneet raaka-aineiden hinnat tekevät arktisten alueiden luonnonvarojen hyödyntämisestä aikaisempaa kannattavampaa. Esimerkiksi Pohjois- ja Itä-Suomen potentiaalisia kaivoskohteita tutkii noin 40 ulkomaista kaivosyhtiötä.

Koillisväylän purjehdusolosuhteet ovat vähitellen muuttumassa Itämeren vastaaviksi ja väylän käyttö on jo tosiasia. Vuonna 2006 Helsingin telakalla valmistui ensimmäinen uuden ajan malminkuljetus Siperian Jenisei-joen varrella olevan Dudinkan ja Murmanskin väliseen liikenteeseen. Ovatko Suomen Aasian kaupan vientisatamat tulevaisuudessa Jäämeren rannalla?

Lisääntyvät arktisen kuljetus- ja energiatuotantoteknologian tarpeet tarjoavat

suomalaisille kaupallisia mahdollisuuksia, jos maailmantalous jatkaa kasvuaan. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta pitää arktisen kuljetus-, energia- ja ympäristötekniikan tutkimus- ja kehittämissuunnitelman perustamista välttämättömänä.

Asemamme arktisen ja Itämeren alueen keskiössä on otettava huomioon infrastruktuurin kehittämisessä. Miten esimerkiksi Suomen potentiaaliset kaivos-hankkeet yhdistetään globaaliin liikennejärjestelmään? Maakunta- ja muut kaavat on saatettava ajan tasalle.

Venäjällä on kasvavat taloudelliset intressit turvata Murmanskin alueen kehitys ja kehittää logistiikkaa niin Jäämerellä kuin koko Luoteis-Venäjällä Suomenlahti mukaan lukien. Jotta voidaan arvioida näiden pyrkimysten vaikutusta Suomen turvallisuuspoliittiseen asemaan, olisi suositeltavaa tarkastella ja ennako-

da pohjoisten alueiden geopoliittista ja talousmaantieteellistä kehitystä monipuolisesti ympäristönäkökulmaa onoh-tamatta. ■

YTT Yrjö Myllylä on Turun yliopiston Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen erikoistutkija.

”MURMANSKIN ALUEESTA ON TULOSSA MERKITTÄVÄ ÖLJY- JA KAASUTEOLLISUUDEN SEKÄ LOGISTIIKAN SOLMUKOHTA.”

Muuriankkuri

△ **Pohjois-Karjalan Prikaati – korpisoturien koulutuskeskus**

◁ **SF-Filmikylä valtasi varuskunnan entisen asuinalueen**

Tietotekniikalla keskeinen rooli puolustusvoimissa

Viranomaisvalvonta puolustusvoimissa